

експорту від збільшення кількості туристів пов'язане зі складною економічною ситуацією, яка склалась після кризи 2008-2009 рр. [3].

Генеральний секретар Всесвітньої туристичної організації Талеб Ріфаї, оцінюючи результати 2011 р., зазначив: «Останні два роки показали зростаючий попит на туристичні послуги на багатьох ринках, хоча економічне одужання не є рівномірним. Це є дуже важливою новиною для країн, які зіштовхнулись з фіскальним пресом і слабким внутрішнім споживанням. Міжнародний туризм як працевістка діяльність є для них ключем для вирішення проблем дефіциту платіжного балансу та стимулювання зайнятості. Ми надіємось, що уряди країн по всьому світу зрозуміють це і будуть стимулювати його зменшенням оподаткування та послабленням візового режиму, тому що це буде стимулювати економічне зростання та створить додаткові робочі місця» [3].

Для сучасного міжнародного туризму характерна значна територіальна нерівномірність. Усі макрорегіони світу характеризуються загалом стабільною динамікою розвитку, проте неоднаковими темпами і нерівномірним розподілом прибутків. У 2011 р. найбільше прибутків від міжнародного туризму припало на Європейський регіон – 45% (463 млрд. дол.). Американський регіон отримує 19% (199 млрд. дол.), Азійсько-Тихоокеанський – 28% (289 млрд. дол.), Африканський – 3% (33 млрд. дол.), Близькосхідний – 4% (46 млрд. дол.). Темпи приросту характеризувались такими значеннями: Американський Регіон – +5,7%, Європейський – +5,2%, Азійсько-Тихоокеанський – +4,3%, Африканський – +2,2%, Близькосхідний – -14%. Негативні тенденції у Близькосхідному регіоні пов'язані з соціальними заворушеннями у низці країн (Туніс, Єгипет, Марокко та інші), які отримали назву «Арабська весна» [3].

Щодо розподілу туристів між країнами, то тут першість утримує Франція – 79,5 млн. чол. За нею слідують США – 62,3 млн. чол., Китай – 57,6, Іспанія – 56,7, Італія – 46,1, Туреччина – 29,3, Великобританія – 29,2, Німеччина – 28,4, Малайзія – 24,7, Мексика – 23,4. Україну в 2011 р. відвідали 21,4 млн. іноземних туристів.

Найбільше витрачали у 2011 р. на туристичні послуги громадяни Німеччини – 84,3 млрд. дол., США – 79,1, Китаю – 72,6, Великобританії – 50,6, Франції – 41,7, Канади – 33,0, Російської Федерації – 32,5, Італії – 28,7, Японії – 27,2, Австралії – 26,9 [4].

Найбільше отримали доходів у 2011 р. такі країни: США – 116,3 млрд. дол., Іспанія – 59,9, Франція – 53,8, Китай – 48,5, Італія – 43,0, Німеччина – 38,8, Великобританія – 35,9, Австралія – 31,4, Гонг-Конг (Китай) – 27,2, Таїланд – 26,3. Доходи України від міжнародного туризму у 2011 р. склали 4,3 млрд. дол. США [4].

Отже, урядам країн світу, а зокрема і України слід звернути особливу увагу на розвиток туристичної галузі, яка може забезпечити валютні надходження в країну, створити додаткові робочі місця і водночас підняти авторитет країни. Україна має великі перспективи для розвитку туризму завдяки природо-рекреаційним ресурсам (моря, гори), історико-культурним пам'яткам, значному потенціалу трудових ресурсів.

Література

1. Попович С. *Індустрія міжнародного туризму та його розвиток засучасних умов: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/faculty/intrel/2008_24/39.pdf.*
2. Коцан Н. *Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/Portal/natural/nvnu/misnarod_vidnos/2008_6/R3/12.pdf.*
3. *International tourism receipts surpass US\$ 1 trillion in 2011: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://media.unwto.org/en/press-release/2012-05-07/international-tourism-receipts-surpass-us-1-trillion-2011>.*
4. *UNWTO Tourism Highlights: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights12enlr_1.pdf.*

Віктор КОЗЮК

Тернопільський національний економічний університет

Посткризові зрушення в глобальній економіці засвідчують посилення тенденцій до пошуку нових варіантів глобального монетарного строю, що набували чіткого окреслення ще на початку 2000-х рр. Відсутність вмонтованих механізмів контролю за глобальною грошовою пропозицією, проциклічність фінансової системи, макрофінансова нестабільність тощо коріняться не тільки в характері глобальної фінансової інтеграції, а також і в системі резервних валют та асиметричного попиту на них.

Традиційний аналіз резервних валют складається з трьох базових теоретичних напрямків. Аналіз з позиції міжнародної політичної економії еволюціонував з традиції неометалістичних концепцій, однак був доповнений дискурсом політичних дебатів між провідними країнами світу у Бретон-Вудську добу. Категорії гегемонізму, лідерства та відповідальності, а також політико-мілітаристичного забезпечення резервного статусу валюти віддзеркалювали складний період неспроможності перейти до конкурентних засад функціонування ринку резервних валют в світлі прив'язки до золота. Досвід міжвоєнної Британії та повоєнних США продемонстрував, що збереження монетарного лідерства в світі може суперечити внутрішнім макроекономічним цілям, а вибір в рамках такої дилеми не спирається на колективну згоду. Теоретичний аналіз такої згоди, знову таки, більше спирався на понятійний апарат міжнародної політики, в якій національні інтереси окреслювались з позиції суб'єктивістського тлумачення висновків теорії міжнародної монетарної економіки. Постбретонвудський період оновив теоретичні основи аналізу резервних валют. По-перше, на передній план вийшли положення, що вказували на критерії набуття національними грошима окремих країн статусу резервних валют. Ув'язка резервного статусу окремих валют з режимом валютних курсів в світі та на рівні окремої країни розглядались як ключові елементи механізму глобальної грошової пропозиції. По-друге, посилення конкуренції між рядом ключових валют із запровадженням євро посилило інтерес до формування валютних блоків, критерії належності до яких опосередковуються вибором валюти прив'язки. Теоретичний аналіз такого вибору задекларував ряд висновків, що вказують на важливість нових критеріїв ідентифікації резервних валют, а саме ефектів мережі. По-третє, структурні зміни в глобальному попиті на суверенні зовнішні активи позначились на виникненні ряду нових теоретичних моделей, в рамках яких здійснюється аналіз нагромадження валютних резервів в особливо значних масштабах та його наслідків для емітента резервної валюти та глобальної економіки в цілому.

Втім, посткризова глобальна макрофінансова нестабільність засвідчила виникнення ряду нових тенденцій у сфері глобальних монетарних взаємин, які вказують на хитку рівновагу у сфері конкуренції між резервними валютами, траєкторія якої намітилась до кризи. А) Антикризові монетарні стимули вийшли за межі нейтральності щодо поведінки цін на активи та первинні ресурси, підриваючи майбутню стабільність завдяки перманентним мікрокорекціям на фінансових ринках. Б) Ліквідність ринку та масштаби кредитування останньої інстанції виявились більш вагомими факторами формування валютних курсів між провідними валютами, тим самим підриваючи механізм курсової корекції глобальної грошової пропозиції. В) Практично усі центри емісії резервних валют опинились в стані фіскальної нестабільності та невизначеності майбутньої траєкторії державного боргу, що підриває основи довіри до конвенціональних резервних активів. Г) Масштаб нагромаджених резервів спонукає до сегментації мотивів управління ними, що виходять за рамки традиційного аналізу підтримання макроекономічної стабільності, і стосуються поведінки власників суверенних активів як портфельних менеджерів. Д) Погіршення якості резервних активів та монетарне нависання резервних валют разом із зниженням частки країн їх емітентів в структурі глобального ВВП активізує інтерес до інтернаціоналізації валют країн нових лідерів, що, однак, не засвідчує руху у бік підвищення монетарної стабільності у світі.

В світлі указаних тенденцій теоретичний спектр аналізу резервних валют потребує розширення. Перше. Наявність суттєвих асиметрій у вихідних позиціях емітентів резервних валют (навіть серед них немає однастайності щодо статусу своїх валют у світі) та країн, що нагромадили значні резерви, передбачає необхідність погляду на проблему з позиції інституціонального аналізу. Відсутність легітимних механізмів примусу до компромісу та штрафних санкцій за недотримання правил гри, які, крім того не встановлені, передбачає збереження гліючого статусу

кво в принципах формування рамок монетарних взаємин. Але такий статус кво допускає розширення можливостей для протиборства конкурентних витоків в підтриманні статусу резервних валют та стратегічних витоків. Друге. Послаблення доларового моноцентризму на тлі сегментації мотивів управління резервами призводить до необхідності застосування мікроекономічного аналізу ринку резервних валют. Окремі валюти в сукупності із центробанками їх емітентами можуть розглядатись як оференти благ із певними характеристиками, що можуть додержуватись певних стратегій позиціонування, підпадати під «обмеження виробничої функції» та життєвого циклу тощо. Решта світу може інтерпретуватись як демандери, що здійснюють вибір на користь тої чи іншої резервної валюти відповідно до власних преференцій. Третє. Ринок резервних валют в силу специфіки своєї ринкової структури та інституціональної організації слід розглядати в категоріях теорії галузевих ринків. Збалансування вигод природної монополії резервної валюти із макрофінансовою стабільністю, що у ринковий спосіб забезпечується через симетричну конкуренцію між рядом резервних валют, слід розглядати не тільки в категоріях витрат і вигод для окремої країни, а також в контексті глобальної економіки в цілому. Четверте. Присутність стратегічної поведінки у сфері глобальних монетарних взаємин, а також наявність значних індивідуальних та колективних втрат від одностороннього порушення статусу кво вимагає застосування теорії ігор в поясненні поведінки гравців ринку резервних валют. Реанімація підходу міжнародної політичної економії в дослідженні політичних конфліктів у сфері монетарних взаємин також є важливим моментом в аналізі можливих варіантів стратегічного вибору учасників ринку резервних валют. Посилення даного підходу категоріальним апаратом теорії ігор, інституціоналізму та традиційних макро- та мікроекономічних теорій дозволить краще зрозуміти логіку трансформації монетарного устрою світу, а кумулятивне поєднання нових підходів до аналізу резервних валют дозволить краще окреслити гносеологічну модель глобальної економіки у перспективі.

Леся КОЛІНЕЦЬ

Тернопільський національний економічний університет

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

З 2008 р. – часу початку останньої економічної кризи – світова фінансова система все ще знаходиться у важкому становищі. Для підвищення прозорості фінансового сектору, для забезпечення стабільності фінансової системи, для реалізації програм реформ необхідно ще виконати величезну роботу. Потрібно ще й вирішити проблеми "тіньових банків" і організацій, які є "too big to fail" (банкрутство такої організації може загрожувати всій фінансовій системі).

Не дивлячись на очевидність поняття «фінансова стабільність», на сьогоднішній день ще не вироблено єдиного загальноприйнятого і чіткого визначення цього терміну. Так, Ендрю Крокет, голова Фонду Фінансової стабільності, визначає фінансову стабільність як відсутність нестабільності. В свою чергу, фінансова нестабільність – це ситуація, в якій функціонування економіки потенційно погіршується коливаннями цін фінансових активів або нездатністю фінансових інститутів виконувати свої договірні зобов'язання [1].

Відповідно до визначення Т.Унковської, фінансова стабільність національної економіки - це такий режим функціонування економіки, коли: а) вона перебуває в динамічному стані фінансової рівноваги, або б) у разі екзогенних або ендегенних шоків її відхилення від рівноваги лежить у заданих межах і вона здатна повернутися в режим фінансової рівноваги [2].

У всіх регіонах світу здійснюється ряд реформ системи регулювання фінансового сектору, для того, щоб зробити фінансову систему більш надійною та стійкою.

До цього часу більшість реформ здійснювалося у банківському секторі з метою зробити деякі ризиковані види діяльності більш дорогими. Було встановлено більш високі буферні резерви капіталу і ліквідності відповідно до норм системи "Базель - III". Однак, як показує час, банки адаптуються до нових високих витрат різноманітними шляхами, в тому числі і завдяки розробці нових інноваційних продуктів [3]. Також нові стандарти банківської діяльності можуть